

Sygn. akt III AUa 205/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Barbara Hejwowska
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2017 r. w Lublinie

sprawy S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o zapłatę składek i odsetek

na skutek apelacji S. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 31 maja 2016 r. sygn. akt VII U 1542/14

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie rozprawy z dnia 31 maja 2016 roku i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Elżbieta Czaja Elżbieta Gawda Barbara Hejwowska

Sygn. akt III AUa 205/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. określił stan należności dłużnika – S. K. z tytułu zaległych składek na łączną kwotę 11 774,63 złotych, w tym z tytułu:

- składek na ubezpieczenie społeczne za okres: październik 2013 roku oraz od grudnia 2013 roku do marca 2014 roku w łącznej kwocie 8 414,65 zł,

- składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres: październik 2013 roku oraz od grudnia 2013 roku do marca 2014 roku w łącznej kwocie 2 620,21 zł,

- składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres: październik 2013 roku oraz od grudnia 2013 roku do marca 2014 roku w łącznej kwocie 387,96 zł

- odsetek za zwłokę na dzień 12 maja 2014 roku w łącznej kwocie 317 zł;

- kosztów upomnień w łącznej kwocie 34,80 zł. Jednocześnie decyzja zawiera informację o zabezpieczeniu hipotecznym zaległych składek na nieruchomości skarżącego.

W odwołaniu od powyższej decyzji S. K. wskazywał, że decyzji nie podano dokładnie, jakich okresów oraz jakich osób dotyczą obciążenia z tytułu nieopłaconych składek, ponadto działania ZUS są przedwczesne i niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2016 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia.

S. K. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i zobowiązany był do opłacania składek za siebie oraz pracowników. W związku z nieopłaceniem składek na jego koncie powstało zadłużenie.

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił stan należności dłużnika za kolejne okresy tj. za październik 2013 roku oraz od grudnia 2013 roku do marca 2014 roku w kwocie łącznej 11 774,63 zł.

Ubezpieczony w toku postępowania nie kwestionował faktu istnienia zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, wskazywał jedynie, iż ZUS nie określił dokładnie jakich okresów dotyczą zaległości oraz jakich osób. Twierdzenia te zostały przez odwołującego podniesione jedynie w złożonym odwołaniu, gdyż wnioskodawca nie stawiał się na terminie rozprawy.

Sąd uznał, że odwołanie S. K. nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd zaznaczył, że zaskarżona decyzja jest decyzją deklaratoryjną. Określa ona wysokość zobowiązania już istniejącego i nie tworzy nowych obowiązków, a jedynie stwierdza fakt uprzedniego powstania zobowiązania za poszczególne okresy na podstawie zapisów na koncie płatnika.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 121) płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy a także przysyłać deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc.

Na wnioskodawcy, który prowadził działalność gospodarczą i będąc płatnikiem składek obowiązany był mocą przepisów zawartych w ustawie obliczać, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy, spoczywał ciężar dowodu, że należne składki opłacił w terminie lub, że winien je opłacić w innej wysokości niż to wskazał organ rentowy. Wnioskodawca jednak takiego dowodu nie przedstawił. W niniejszej sprawie organ rentowy dokonał rozliczenia konta wnioskodawcy, wyraźnie stwierdzając, że jakie okresy wnioskodawca nie uiszczył należnych składek w terminie i określił wysokość zaległych składek oraz odsetek z tytułu zwłoki.

Zgodnie z art. 6 § 2 kpc strony i uczestnicy postępowania obowiązani są przytaczać wszystkie okoliczności faktyczne i dowody bez zwłoki, aby postępowanie mogło być przeprowadzone sprawnie i szybko.

Wnioskodawca w toku całego postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie przedstawił żadnego dowodu przeciwnego pomimo, że każda ze stron obowiązana jest do złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych. Jeżeli organ rentowy na podstawie materiałów zgromadzonych w postępowaniu administracyjnym oraz sądowym zarzucił wnioskodawcy zaległości składkowe w określonej wysokości za szczegółowo wymienionych ubezpieczonych oraz okresy, to w postępowaniu sądowym wnioskodawca był zobowiązany co najmniej do odniesienia się do tych zarzutów i wskazania własnych środków dowodowych. Jednakże tego nie uczynił. Ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają stronę, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku. Poszukiwanie za stronę przez Sąd z urzędu okoliczności przemawiających za jej stanowiskiem w istocie stanowiłoby wyręczenie jej w obowiązkach procesowych, przez co Sąd naraziłby się na uzasadniony zarzut nierównego traktowania stron procesu.

Na podstawie art.117 § 2 kpc, postanowieniem z dnia 31 maja 2016 r. Sąd odrzucił kolejny wniosek S. K. z dnia 31 maja 2016 roku o ustanowienie adwokata z urzędu, bowiem został oparty na tych samych podstawach co wniosek z dnia 6 czerwca 2014 roku. Postanowieniem z dnia 6 października 2014 r. wniosek był oddalony oraz zażalenie na postanowienie zostało oddalone postanowieniem z dnia 30 listopada 2015 roku.

Z tych względów Sąd na mocy wyżej wskazanego przepisu oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości. Jak wynika z treści apelacji skarżący nie zgadza się z wyrokiem, wnosząc o jego zmianę, bądź przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wnioskodawca zarzuca naruszenie art. 5 kpc poprzez nie udzielenie mu stosownych pouczeń, a nadto nieprawidłowe oddalenie wniosku o adwokata z urzędu, co pogwałciło zasadę równości stron i pozbawiło go możliwości obrony swych praw.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zaskarżony wyrok podlega uchyleniu z przyczyn, które sąd drugiej instancji zobowiązany jest wziąć pod uwagę z urzędu z mocy art. 378 § 1 k.p.c., bowiem postępowanie przed sądem pierwszej instancji w zakresie rozprawy z dnia 31 maja 2016 roku dotknięte jest nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c.

Na rozprawę w dniu 31 marca 2016 roku wnioskodawca nie stawił się, a w złożonym piśmie wniósł o usprawiedliwienie nieobecności, odroczenie rozprawy i ponowił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Na podstawie art.117 § 2 kpc postanowieniem z dnia 31 maja 2016 r. Sąd odrzucił wniosek S. K. z dnia 31 maja 2016 roku o ustanowienie adwokata z urzędu wskazując, że został oparty na tych samych podstawach co wniosek z dnia 6 czerwca 2014 roku. Po wydaniu tego postanowienia nastąpiło zamknięcie rozprawy i ogłoszenie wyroku.

Jak wynika z akt sprawy postanowieniem z dnia 6 października 2014 r. Sąd oddalił wniosek S. K. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Wniosek ten złożony 26 marca 2015 roku wnioskodawca uzasadnił skomplikowanym charakterem sprawy i trudną sytuacją materialną (k. 140).

Zażalenie na postanowienie zostało oddalone 30 listopada 2015 roku.

Zgodnie z art. 117² § 1 kpc w razie oddalenia wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona nie może ponownie domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, powołując się na te same okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku. Zgodnie z § 2 - ponowny wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, oparty na tych samych okolicznościach, podlega odrzuceniu. Na postanowienie o odrzuceniu wniosku nie przysługuje zażalenie.

Zwrócić uwagę należy, że składając wniosek w dniu 31 maja 2016 roku wnioskodawca podniósł nowe, dodatkowe okoliczności, powołując się w szczególności na tragiczną śmierć żony, co spowodowało u niego załamanie psychiczne. Akcentował też liczne choroby które w jego ocenie uniemożliwiają mu stawiennictwo w Sądzie.

W tym stanie rzeczy, brak było podstaw do wydania postanowienia w trybie art. 117² § 2 kpc, a okoliczność ta w powiązaniu z faktem wydania wyroku w tym samym dniu pozbawiła wnioskodawcę możliwości obrony praw.

Reasumując, zaistniała w przedmiotowej sprawie, nieważność postępowania skutkuje koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku, częściowym zniesieniem postępowania przed sądem pierwszej instancji i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Lublinie. Sąd I instancji rozpoznając ponownie sprawę, w pierwszej kolejności rozpozna w sposób prawidłowy wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.